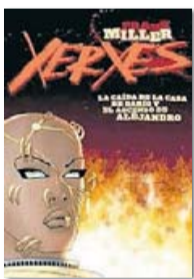

arallegim

Miller torna a empunyar les armes a 'Xerxes'

ISRAEL PUNZANO

Després d'anys de silenci, el retorn de Frank Miller no està sent gaire lluit en termes d'originalitat. Primer va ser el torn d'una seqüela de *Dark Knight* amb la col·laboració d'Azzarello, Kubert i Janson. Com era d'esperar tractant-se del duet Batman-Miller, la minisèrie va ser un contundent èxit de vendes, però va rebre crítiques molt desiguals. Miller visita ara un altre clàssic de la seva carrera, *300*, amb *Xerxes, la caïda de la casa de Darío y el ascenso de Alejandro*. *300* va ser una obra amb una estètica molt trencadora gràcies, en part, al seu format apaïsat i, alhora, molt polèmica pel seu fort contingut ideològic: la lluita d'uns pocs guerrers espartans defensors de la democràcia contra uns bàrbars que volen acabar amb els valors occidentals. En definitiva: la guerra de civilitzacions que tant obsessional l'autor des de l'atac a les Torres Bessones. En el primer capítol (de cinc) de *Xerxes*, viatgem a l'època de la Primera Guerra Mèdica. En aquest cas, els herois no són els espartans sinó els atenencs, amb un paper destacat d'Èsquil –el pare de la tragèdia grega–, però el discurs és idèntic al de *300*. En l'apartat artístic, més enllà de l'estil cada cop més esquemàtic de Miller, es troba a faltar la seva colorista habitual, Lynn Varley. A veure com va evolucionant aquest *Xerxes*, però tot sembla indicar que el millor del retornat Miller encara ha d'arribar. ♦♦

XERXES 1
FRANK MILLER
(GUIÓ I DIBUIX)
DARK HORSE/
NORMA
36 PÀG. / 3,95 €

MARC ROVIRA

La muntanya màgica

JORDI LLAVINA

Com passa amb qualsevol gran novel·la, també l'argument és una mera excusa per bastir una sòlida reflexió artística sobre la vida. La història dels amics Pietro i Bruno m'ha semblat, goso dir-ho d'entrada, una obra mestra; un *capolavoro*, que se'n diu en italià.

El títol prové d'una antiga història nepalesa, que, *grosso modo*, assegura que hi ha dues menes de persones: les que dediquen la seva existència a atènyer el cim de les vuit muntanyes més altes del món, i les que se centren en una de sola, la muntanya fonamental, i no se'n distancien mai. (En l'obra, també hi apareix l'antilogia que representen les figures del constructor i el dilapidador.) És el que passa amb aquests dos amics de la infantesa. En Pietro –o Berio, com l'anomena en Bruno: una manera de dir *pedra*

LES VUIT MUNTANYES
PAOLO COGNETTI
NAVONA
TRADUCCIÓ DE
XAVIER VALLS
GUINOVART
304 PÀG. / 17,90 €

en el seu dialecte – estima la muntanya on l'han dut de ben petit els seus pares, i, a pesar que hi ha una època en què renega del llegat del pare – un muntanyà fet a la seva, un punt entotsolat –, sempre hi acaba tornant. El futur, li havia dit un cop aquest, no és l'aigua del corrent que fa via avall, sinó que és el fet de remuntar a la font originària: “Mira cap amunt, a l'espera del que ha d'arribar [...]. El futur és l'aigua que baixa de dalt, portant perills i sorpreses”. Per la seva banda, en Bruno és un jove que estima tant la muntanya i el lloc natal que decideix quedar-s'hi tota la vida, potser bo i acceptant que vindran temps magres, com realment s'esdevé.

La història no pot ser més clara, i Cognetti la fa avançar de manera ordenada, lògica. No hi ha cap exhibició de retòrica narrativa. Tot, en aquest llibre, ens arriba sense mica d'il·lusionisme, tot hi sembla natural, si és que podem concebre res de natural per a un artífici artístic com

és una novel·la. Diria, fins i tot, que resulta ociós parlar de versemblança: *Les vuit muntanyes* és el llibre d'una veritat profunda, amb uns personatges que se'ns imposen com se'ns imposen, a vegades, alguns records fondos o la visió d'un paratge d'una bellesa admirable. Els tres personatges esmentats són tres solitaris recalitrants. Tots tres, a la seva manera, fugen del món. El pare ho fa amb una càrrega onerosa: la feina, l'àncora de la família (i també la mort accidental del cunyat, que arrossegirà sempre). En Bruno, d'una manera incondicional: no es mourà mai del seu lloc. En Pietro, viatger irredempt, no sols fuig del món, no volent fer mai arrels enlloc, sinó que també ho fa de les relacions amoroses estables. La mare d'en Pietro, per contra, és la dona que vetlla, que assegura tothora el retorn dels seus.

Encapsular l'essència del viure

L'any 1984 la família arriba a Grana, un llogaret perdut de la Vall d'Aosta, prop de Milà, i hi comença a construir una memòria que permetrà als seus membres de resistir els embats del món de la plana (el tràit de la ciutat, la seva realitat grisa i ofegadora): “Em sembla bé que la meua edat rebel comencés a la muntanya, com tot el que ha tingut alguna importància per a mi”. Si he escrit que ens trobem davant una obra mestra és perquè la relació de pare i fill –com la relació entre el pare i el fill de *L'illa*, de Giani Stuparich, novel·la que també es construïa a partir de dicotomies – és un prodigi d'anàlisi i de descripció. Els silencis tan llargs, les paraules justes... Allò que el fill descobrirà de son pare un cop aquest ja és mort: “Ai, sí, no hi ha res com la muntanya per recordar”. Si he escrit que em sembla una obra mestra és perquè el llibre té la capacitat d'encapsular alguna cosa essencial del viure, l'intangible d'unes emocions universals. I també perquè, per aquesta història, hi passa el temps –com hi passa per *La muntanya màgica*, de Mann–. El lector sent l'emoció de reconèixer aquest pas, i, de tant en tant, sent la fiblada que es deriva del dolor dels personatges o l'eufòria que es desprèn d'haver fet –aquests mateixos personatges– una descoberta entranyable. ♦♦

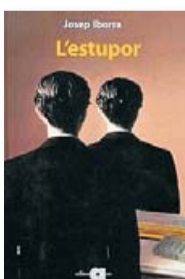
I morir és deixar de llegir

JOAN GARÍ

Josep Iborra (1929-2011) va ser un erudit valencià que es va doctorar amb una tesi sobre Joan Fuster. Del contacte assidu amb les obres de l'homenot de Sueca naixeria precisament –com a fruit d'aquesta tesi– el primer estudi global sobre la seua idiosincràsia literària: *Fuster portàtil* (Tres i Quatre, 1982). Recorde amb plaer la lectura profitosa d'aquell llibre, que ens acostava amb claredat i intel·ligència als vectors essencials de la prosa –i la manera de veure la vida– de l'autor de *Nosaltres, els valencians*. Al final de la seua vida, Iborra va ocupar el temps en una vasta ope-

ració grafòmana que, seguint els passos del seu mestre, el va dur a publicar un parell de volums destacats amb anotacions de tipus assagístic (*Inflexions* i *Breviari d'un bizantí*). El que ignoràvem, però, és que després de la seua mort els seus hereus –singularment el seu fill, el també escriptor Enric Iborra– trobarien tota classe de blocs, quaderns i carpetes amb fulls de totes les mides plenes d'anotacions llibresques. *L'estupor* és, abans que res, un primer tast de tot aquest material inèdit.

Els que coneguen l'obra publicada en vida per Josep Iborra reconixeran en *L'estupor* un aire de continuïtat evident. No enganya ningú: és un glossador conspicu.

L'ESTUPOR
JOSEP IBORRA
AFERS
226 PÀG. / 17 €

Agafa les idees en circulació i en fa comentaris al marge. Parla amb el mateix ímpetu tranquil de la vigència de Marx, de la invenció de l'amor, de “la unitat en la diversitat” (a la qual oposa “la igualtat en la diversitat”), de Josep Pla, de Cervantes, de Dostoievski, de Shakespeare o del seu estimadíssim Paul Valéry. Els grans autors, els grans temes, el motiven particularment, però no vol rivalitzar-hi: s'acontenta amb el treball abnegat, auster i obscur d'un observador impenitent.

L'home que comparava els diaris íntims amb la defecació (a *Breviari d'un bizantí*, 2007) ha de fer front també a les seues contradiccions: per un costat, assegura que “El nos-

ce te ipsum [coneix-te a tu mateix] és una de les màximes més nocives i perilloses, insensates i funestes, de la cultura d'Occident”. Per un altre, no s'està d'admirar incondicionalment Montaigne i la seua manera “de parlar dels altres a partir del propi jo”, com si l'assagista no haguera suposat una de les més decisives aplicacions pràctiques del vell axioma de Delfos.

Francòfil de pedra picada, ens confessa que “la literatura és la literatura francesa” i demostra haver-la llegida amb bon profit: el seu estil pausat, de bona cal·ligrafia, matisat i sense pressa, ens el presenta com el gran lector que va ser. I morir, així, va ser indefectiblement “deixar de llegir”... ♦♦